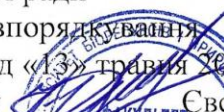

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра управління земельними ресурсами

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні вченої ради
факультету землевпорядкування
протокол № 10 від «13» травня 2021 року
Декан факультету Євсюков Т.О.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
управління земельними ресурсами
протокол № 11 від «21» 04 2021 року
Завідувач кафедри Дорош О.С.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ**

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища
Гарант ОНП	Мартин Андрій Геннадійович
Розробник:	доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління земельними ресурсами НУБіП України Дорош Ольга Степанівна

Київ - 2021

1. Опис навчальної дисципліни

Управлінські засади екологічної політики

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»	
Спеціальність	051 «Економіка»	
Спеціалізація		
Освітній рівень	третій освітньо-науковий	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	-	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	20 год	
Практичні, семінарські заняття	20 год	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	80 год	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Начальна дисципліна «Управлінські засади екологічної політики» є базовою нормативною дисципліною, що викладається для здобувачів вищої освіти на 1 році навчання в 2-му семестрі в обсязі 120 годин, із яких лекцій – 20 годин, практичних занять – 20 годин, самостійна робота – 80 годин. Формою підсумкового контролю є іспит.

Метою навчальної дисципліни є оволодіння загальними теоретичними і методологічними основами та практичними рекомендаціями використання

сучасних інструментів екологічного регулювання, обґрунтування стратегічних напрямів у веденні екологічної політики в сучасних умовах, підготовка здобувачів вищої освіти до вміння самостійно приймати ефективні управлінські рішення пов'язані з охороною навколишнього природного середовища на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях і науково їх обґрунтовувати.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є управлінські засади ведення державної екологічної політики спрямованої на охорону навколишнього природного середовища та забезпечення раціонального використання природних ресурсів.

Завданням навчальної дисципліни «Управлінські засади екологічної політики» є опанування науковими та прикладними основами організації процесу управління для досягнення Україною цілей сталого розвитку, а саме:

- інтегрування екологічних вимог при розробленні та затвердженні документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку;
- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України;
- застосування новітніх засобів, форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян із метою запобігання екологічній шкоді.
- оволодіння сутністю та особливостями застосування адміністративних, фінансово-економічних та соціально-психологічних інструментів для реалізації державної екологічної політики;
- застосування наведених вище інструментів для реалізації державної екологічної політики при дотриманні принципу розподілу відповідальності між державою, бізнесом, суспільством, науковими установами, громадянами/споживачами;
- формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;
- зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;
- удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління (система органів управління, їх повноваження у сфері охорони навколишнього природного середовища).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має **знати:**

- загальнонаукові підходи у веденні екологічної політики в Україні; - принципи реалізації державної екологічної політики в Україні; - упровадження новітніх засобів у веденні інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища; - організаційні основи планування природоохоронної діяльності та прогнозування стану навколишнього середовища внаслідок антропогенної діяльності; - підходи до формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва; - кращий закордонний досвід природоохоронної діяльності; - сутність інструментів реалізації державної екологічної політики в Україні; - систему органів управління, їх повноваження у сфері охорони навколишнього природного середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має **вміти:**

- працювати та мислити самостійно у відповідності з сучасною концепцією природокористування; - висвітлювати коло проблем, що виникають в процесі управління природокористуванням та охороною навколишнього середовища на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях; - впроваджувати новітні засоби у веденні інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища; застосовувати інструменти (адміністративні, фінансово-економічні, соціально-психологічні) для реалізації державної екологічної політики в Україні; - проводити еколого-економічний аналіз проблемних ситуацій та встановлювати порядок їх вирішення в часі; - визначати пріоритетні напрямки розробки природоохоронних заходів в регіоні; - проводити узагальнену прогнозну оцінку екологічного стану навколишнього середовища внаслідок втілення природоохоронних рішень; проектувати та моделювати систему органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Наукові підходи у веденні екологічної політики в Україні»

Тема 1. «Основні завдання та принципи реалізації державної екологічної політики в Україні» (1 год)

Основні завдання у веденні державної екологічної політики на загальнодержавному, галузевому (секторальному), регіональному та місцевому рівнях. Реалізація принципів управлінських засад у веденні екологічної політики на підставі відкритості, підзвітності, гласності органів державної влади. Залучення громадськості до участі у формуванні державної політики та дотримання екологічних прав громадян, заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян із метою запобігання екологічній шкоді. Застосування та реалізація принципу міжнародної співпраці та євроінтеграції.

Тема 2. «Основні засади у веденні державної екологічної політики в Україні» (2 год)

Розкрити зміст основних засад державної екологічної політики спрямованої на: досягнення Україною цілей сталого розвитку, затверджених на саміті ООН зі сталого розвитку; сприяння збалансованому (сталому) розвитку в поєднанні економічної, екологічної та соціальної складових розвитку; інтегрування екологічних вимог при розробленні та затвердженні документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку; міжсекторальне партнерство та залучення зацікавлених сторін; запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження.

Тема 3. «Упровадження новітніх засобів у веденні інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища» (1 год)

Застосування новітніх засобів, форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації, що унеможливить підвищення ризиків пов'язаних із здоров'ям, благополуччям людей і навколишнім природним середовищем.

МОДУЛЬ 2. Інструменти реалізації державної екологічної політики в Україні

Тема 4. Сутність і особливості застосування адміністративних інструментів для реалізації державної екологічної політики (2 год)

Сутність інструментів екологічного управління, екологічного аудиту, екологічної сертифікації продукції, їх вплив на підвищення екологічної обґрунтованості та ефективній діяльності суб'єктів господарювання з метою поліпшення екологічних характеристик продукції, встановлення відповідності об'єктів екологічного аудиту вимогам природоохоронного законодавства. Ведення екологічного обліку для оброблення та підготовку релевантної інформації про діяльність підприємства в природоохоронній сфері з метою передачі її користувачам, що сприятиме прийняттю управлінських рішень з урахуванням економічної ефективності, соціальної справедливості та екологічної цілісності;

Тема 5. Сутність і особливості застосування фінансово-економічних інструментів для реалізації державної екологічної політики (2 год)

Сутність та особливості застосування на практичному рівні інструментів економічного стимулювання, економічного гарантування, ринкових, кредитно-іпотечних, фінансово-бюджетних і інноваційних із метою системного забезпечення фінансування природоохоронної діяльності та стимулювання розвитку екологічного підприємництва, зокрема виробництво продукції, надання послуг природоохоронного призначення, сприятимуть створенню податкового, кредитного та інвестиційного клімату для залучення коштів міжнародних донорів та приватного капіталу в природоохоронну діяльність, створення суб'єктами господарювання систем екологічного управління, впровадження більш чистого виробництва, технологій ресурсо- та енергозбереження.

Тема 6. Сутність і особливості застосування соціально-психологічних інструментів для реалізації державної екологічної політики (2 год)

Сутність та особливості застосування соціально-психологічних інструментів для сприяння у розв'язанні екологічних проблем, стимулювання інноваційної діяльності, до яких віднесено: морально-етичного впливу (екологізація суспільної свідомості, покращення екологічної культури), переконання (суспільний тиск на процеси прийняття управлінських рішень стосовно природних ресурсів, консультування та дорадництво, добровільні екологічні угоди) та наукового забезпечення інноваційного розвитку (проектно-конструкторські роботи, консалтингові та інжинірингові розробки) для

забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Застосування цієї групи інструментів для реалізації державної екологічної політики зумовлена дотриманням принципу розподілу відповідальності між державою, бізнесом, суспільством, науковими установами, громадянами/споживачами.

МОДУЛЬ 3. Стратегічні цілі ведення державної екологічної політики

Тема 7. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва (2 год)

Оцінка ставлення та підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, стану і цінностей біорізноманіття та заходів, які необхідно здійснити для його збереження, відновлення і сталого використання. Розвиток партнерства між секторами суспільства з метою залучення до планування і реалізації природоохоронної політики усіх заінтересованих сторін. Забезпечення дотримання екологічних прав та обов'язків громадян, доступу громадськості до правосуддя з питань охорони навколишнього природного середовища та природокористування.

Тема 8. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України (2 год)

Вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища. Збільшення та розширення територій природно-заповідного фонду, створення на суходолі і в акваторії Чорного та Азовського морів ефективно керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану уражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель. Забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом. Перетворення сфери надрокористування в максимально прозору та інвестиційно привабливу галузь, що відповідає кращим міжнародним стандартам. Стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами. Впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері.

Тема 9. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення (2 год)

Запровадження управління екологічним ризиком на основі його моделювання в режимі реального часу із залученням новітніх інформаційних технологій з метою захисту природних екосистем, здоров'я та благополуччя населення.

Зниження рівня забруднення атмосферного повітря та вод. Зменшення антропогенного впливу на екосистеми Чорного та Азовського морів. Покращення якості ґрунтів та впровадження ефективної системи підвищення їх родючості. Забезпечення та сприяння використанню сучасних пестицидів та агрохімікатів з мінімальним негативним впливом на флору, фауну та здоров'я людини. Запобігання неконтрольованому вивільненню генетично модифікованих організмів у навколишнє природне середовище. Впровадження сталої системи управління відходами та небезпечними хімічними речовинами. Розв'язання екологічних проблем, відновлення та збереження навколишнього природного середовища Донбасу.

МОДУЛЬ 4. Удосконалення та розвиток державної системи органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища

Тема 10. Напрями розвитку державної системи природоохоронного управління (2 год)

Розвиток і вдосконалення природоохоронного законодавства та підвищення рівня його дотримання, включаючи наближення законодавства України до права (acquis) Європейського Союзу. Укріплення інституційної спроможності щодо планування, моніторингу та оцінки ефективності впровадження екологічної політики. Посилення комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища та державного контролю у цій сфері та раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.. Впровадження системи управління екологічними ризиками в усіх сферах національної економіки.

Тема 11. Система органів управління, їх повноваження у сфері охорони навколишнього природного середовища (2 год)

Система органів управління, що формують і реалізують політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, їх повноваження. Розмежування функцій з охорони навколишнього природного середовища та господарської діяльності з використання природних ресурсів. Забезпечення чіткого розподілу повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища на державному, регіональному та місцевому рівнях. Удосконалення кадрової політики та професійної підготовки фахівців у системі охорони навколишнього природного середовища та природокористування. Посилення значення органів місцевого самоврядування у процесі реалізації державної екологічної політики, визначити напрями її вдосконалення з урахуванням регіональної специфіки.

4. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Наукові підходи у веденні екологічної політики в Україні													
Основні завдання та принципи реалізації державної екологічної політики в Україні	5	1				4							
Основні засади у веденні державної екологічної політики в Україні	10	2	-			8							
Упровадження новітніх засобів у веденні інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища»	15	1	2			12							
Разом за змістовим модулем 1	30	4	2			24							
Змістовий модуль 2. Інструменти реалізації державної екологічної політики в Україні													
Сутність і особливості застосування адміністративних інструментів для реалізації державної екологічної політики	8	2				6							
Сутність і особливості застосування фінансово-економічних інструментів для реалізації державної екологічної політики	18	2	8			8							
Сутність і особливості застосування соціально-психологічних інструментів для реалізації державної	4	2				2							

екологічної політики													
Разом за змістовим модулем 2	30	6	8			16							
Змістовий модуль 3. Стратегічні цілі ведення державної екологічної політики													
Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	10	2				8							
Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	8	2				6							
Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	14	2	6			6							
Разом за змістовим модулем 3	32	6	6			20							
Змістовий модуль 4. Удосконалення та розвиток державної системи органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища													
Напрями розвитку державної системи природоохоронного управління	14	2		-		12							
Система органів управління, їх повноваження у сфері охорони навколишнього природного середовища	14	2	4			8							
Разом за змістовим модулем 4	28	4	4			20							
Курсовий проект (робота) з _____ _____ (якщо є в робочому навчальному плані)		-	-	-									
Усього годин	120	20	20			80							

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля	2
2	Вплив фінансово-економічних інструментів на стимулювання суб'єктів господарювання екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій	8
3	Впровадження системи управління екологічними ризиками в усіх сферах національної економіки для запобігання катастроф техногенного та екологічного характеру	6
	Моделювання системи органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки	4
	Всього	20

Практичне заняття № 1. Тема «Стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля (2 год)

Стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля ведеться з метою запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Практичне заняття № 2. Тема «Вплив фінансово-економічних інструментів на стимулювання суб'єктів господарювання екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій» (8 год)

Стимулювання державними органами влади впровадження суб'єктами господарювання більш екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій, зокрема екологічної модернізації промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку). Запровадження в практику господарської діяльності надання дотацій, субвенцій, пільгових кредитів, пільгове оподаткування за здійснення природоохоронних заходів.

Практичне заняття № 3. Тема «Впровадження системи управління екологічними ризиками в усіх сферах національної економіки для запобігання катастроф техногенного та екологічного характеру» (6 год)

Запровадження управління екологічним ризиком на основі його моделювання в режимі реального часу із залученням новітніх інформаційних технологій з метою захисту природних екосистем, здоров'я та благополуччя

населення. Якість атмосферного повітря. Зміна клімату. Охорона вод. Охорона земель і ґрунтів. Охорона лісів. Надзвичайні ситуації. Зона відчуження і зона безумовного (обов'язкового) відселення. Екологічні проблеми Донбасу. Управління відходами. Біологічна безпека. Біологічне та ландшафтне різноманіття. Забезпечення екологічно збалансованого природокористування. Регіональна екологічна політика.

Практичне заняття № 4. Тема «Моделювання системи органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки» (4 год)

Моделювання системи органів управління, що формують і реалізують політику у сфері охорони навколишнього природного середовища на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях та забезпечення розподілу повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища у відповідності із зазначеними рівнями. Розмежування функцій з охорони навколишнього природного середовища та господарської діяльності з використання природних ресурсів. Посилення ролі органів місцевого самоврядування у процесі реалізації державної екологічної політики з урахуванням регіональної специфіки.

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ 1		
1	Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження	4
2	Реалізація засад державної екологічної політики за принципами міжнародної співпраці та євроінтеграції	2
3	Законодавство України у сфері охорони навколишнього природного середовища, яке адаптоване до законодавства Європейського Союзу	4
4	Застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «забруднювач платить»	2
5	Технічне регулювання та облік у сфері охорони навколишнього природного середовища, природокористування та забезпечення екологічної безпеки	4
6	Здійснення комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища і нагляд (контроль) у сфері охорони довкілля, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів	4
7	Вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та	4

	забруднення навколишнього природного середовища	
МОДУЛЬ 2		
	Сутність екологічної сертифікації продукції, її вплив на покращення екологічної діяльності суб'єктів господарювання з метою відповідності вимогам природоохоронного законодавства	4
	Стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування	2
	Сутність та особливості застосування кредитно-іпотечних і фінансово-бюджетних інструментів із метою стимулювання розвитку екологічного підприємництва	4
	Сутність інструментів екологічного страхування на відповідність вимогам природоохоронного законодавства, проблеми стосовно їх запровадження	4
	Сутність та особливості застосування морально-етичних інструментів та їх вплив на захист довкілля (екологізація суспільної свідомості, покращення екологічної культури)	2
МОДУЛЬ 3		
	Впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері	4
	Забезпечення та сприяння використанню сучасних пестицидів та агрохімікатів з мінімальним негативним впливом на флору, фауну та здоров'я людини	4
	Зменшення обсягу винесення радіонуклідів за межі зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення	4
	Упровадження сталої системи управління відходами та небезпечними хімічними речовинами	4
	Розв'язання екологічних проблем, відновлення та збереження навколишнього природного середовища Донбасу	4
МОДУЛЬ 4		
	Впровадження екосистемного підходу в галузеву політику та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління	4
	Упровадження екосистемного підходу в галузеву політику та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління, інтеграція екологічної політики до інших політик	4
	Державний контроль за станом навколишнього природного середовища, раціональним використанням, відтворенням і охороною природних ресурсів	4
	Повноваження органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища на загальнодержавному рівні	4
	Повноваження органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища на регіональному та місцевому рівнях	4
	Всього	80

6. Методи навчання

Аудиторні заняття та самостійна робота здобувачів вищої освіти.

7. Форми контролю

- поточний контроль – має на меті оцінку роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторної роботи (лекції, практичні заняття) і відображає поточні навчальні досягнення здобувачів вищої освіти в освоєнні програмного матеріалу дисципліни «Управлінські засади екологічної освіти»
- модульний (рубіжний) контроль, формою якого є атестація з кожного модулю, що визначений робочою навчальною програмою та навчальним планом; підсумковий контроль – іспит (тестовий контроль).

До екзамену не допускається здобувач вищої освіти, який набрав менше ніж 42 балів за навчальну роботу протягом семестру, не виконав і не здав всіх практичних робіт, не відвідував без поважних причин більшу частину лекцій.

Рейтингова оцінка з атестації виставляється за результатами складання тестових завдань та відповіді на відкриті питання із врахування співбесіди з екзаменаторами. Завдання складається з 10 тестових питань та 2 відкритих питань. За кожну правильну відповідь на тестові завдання студент отримує 1 бал.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання аспірантів відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол №7 (додаток 1).

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90 – 100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу аспіранта із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до його рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Дорош О.С. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт з дисципліни «Управлінські засади екологічної політики» для здобувачів третього освітньо-наукового рівня денної форми навчання за спеціальністю 051 «Економіка», галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» / О.С. Дорош, Й.М. Дорош, А.Й. Дорош – Київ: СПД. Юр Ю.М., 2018 – 51 с.

2. Дорош О.С. Методичні рекомендації для виконання самостійних робіт з дисципліни «Управлінські засади екологічної політики» для здобувачів третього

освітньо-наукового рівня денної форми навчання за спеціальністю 051 «Економіка», галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» / О.С. Дорош, Й.М. Дорош, А.Й. Дорош – Київ: СПД. Юр Ю.М., 2018 – 34 с.

10. Рекомендована література

Базова

1. Формування моделі управління природними ресурсами в ринкових умовах господарювання / [за заг. ред. д.е.н., проф., акад. НААН України М.А. Хвесика] . – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – 304 с.

2. Екологічний ризик: методологія оцінювання та управління: навч. посіб. / [Г. Лисиченко, Г. Хміль, С.Барбашев та ін.] . – К.: Наукова думка, 2014. – 328 с.

3. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А.Б. Качинський. – К.: НІСД, 2001. – 312 с.

4. Механізм стратегічного управління забезпеченням функціонування каскадів регіональних соціально-економічних систем / [О.А. Алімов, О.В. Гребенюк, О.О. Демешок та ін.] . – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2016. – 64 с.

5. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. акад. НАН України, д.т.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – Вид. 2-ге, переробл. і доповн. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2016. – 72 с.

6. Мельник П.П. Еколого-економічні основи управління природокористуванням в агроєкосистемах. Еколого-економічні основи управління природокористуванням в агроєкосистемах: монографія. Київ. 2016. 328 с.

7.

Допоміжна

1. Антикризисне управління економічною безпекою в умовах викликів фінансово-економічної глобалізації (державний і регіональний виміри): [монографія] / [М.А. Хвесик, А.В. Степаненко, О.М. Ральчук, Й.М. Дорош] . – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 324 с.

2. Гаєвський Б.А. Основи науки управління: навч. посібник / Б.А. Гаєвський. – Київ: МАУП, 1997. – 112 с.

3. Третяк А.М. Екологія землекористування: [навчальний посібник] // А.М. Третяк, О.С. Будзьяк, О.С. Дорош, В.М. Будзьяк, Ю.О. Юречко; за заг. ред. А.М. Третяка – К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 178 с.

4. Дорош Й.М. Формування обмежень та обтяжень у землекористуванні: [навчальний посібник] / Й.М. Дорош, О.С. Дорош. – Херсон: Грінь Д.С., 2017. – 650 с.

5. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами: Навчальний посібник / під заг. ред. Третяка А.М., О.С. Дорош. – К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2006. – 462 с.
6. Бистряков І.К. Природні ресурси як фактор активізації еколого-економічної діяльності / І.К. Бистряков // Економіст. – 2011. – № 4. – С. 21.
7. Сушинський О.І. Контроль у сфері публічної влади: теоретико-методологічні та організаційно-правові аспекти: Монографія / О.І. Сушинський. – Л.: ЛРІДУ УАДУ, 2002. – 468 с.
8. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні: Навч. посіб / В.М. Гаращук. – Х.: Фоліо, 2002. – 176 с.
9. Пилипів В.В. Управління відтворенням територіальних економічних систем у фінансовому просторі: [монографія] / В.В. Пилипів. – К.: РВПС України НАН України, 2011. – 200 с.
10. Марушевський Г. Б. Інтеграція екологічної політики в аграрну політику в ЄС та Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 3. С. 80-83.
11. Дорош Й.М. Теоретико-методологічні засади формування обмежень у використанні земель та обтяжень прав на земельні ділянки: [монографія] / Й.М. Дорош, О.С. Дорош. – Херсон: Гринь Д.С., 2016. – 656 с.
12. Курильців Р.М. Інтегроване управління землекористуванням: теорія, методологія, практика [Текст]: монографія/Р.М. Курильців. – Львів: СПОЛОМ, 2016. – 512 с.
13. Сохнич А. Я., Живко З. Б. Державне управління земельними ресурсами в системі управління економікою України: інституційний аспект. *Вісник економічної науки України*. 2018. № 1. С. 164-169.
14. Дорош О.С. Реформування системи управління земельними ресурсами в умовах децентралізації влади / О.С. Дорош, Д.М. Мельник, Л.А. Свиридова // *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. – 2016. – № 1-2. – С. 16 – 25. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2016.01.016>
15. Дорош О.С. / Фоменко В.А., Купріянич І.П., Свиридова Л.А. Фінансово-економічний механізм як універсальний інструментарій переведення землекористування на модель сталого розвитку // *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. – 2019. – № 2. – с. 13 – 22. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2019.02.02>
16. Dorosh O., Dorosh I., Kuprianchyk I., Butenko Y., Kharytonenko R. Assessment of land resources productive potential influence on agricultural products gross output in Ukraine // *Scientific Papers. Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development”*. Vol. 18, Issue 3, 2018, p. 107-114 http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.18_3/Art14.pdf
17. Dorosh O., Dorosh I., Fomenko V., Dorosh A., Saliuta V. Assessment of the system of allocation of subventions and subsidies and their impact on the development of rural territories. // *Scientific Papers. Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development”*. Vol. 19, Issue 1, 2019, p. 161-168 http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.20_1/Art23.pdf

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19/print>
2. Глобальний аналіз якості та безпеки життя людей [Електронний ресурс] / Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку
<https://wdc.org.ua/node/186288>
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України – Режим доступу до ресурсу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
4. Закон України «Про охорону земель» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України – Режим доступу до ресурсу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.
5. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
6. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: затв. Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
7. Про комплексну перевірку додержання вимог законодавства, реалізації державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель: Розпорядження Президента України від 20 квіт. 2005 р. № 985/2005-рп 16.02.2011
<http://www.rada.gov.ua/laws/prawo/new>
8. Моделі та алгоритми управління земельними ресурсами на основі геоінформаційних технологій 16.02.2011
http://librar.org.ua/sections_load.php?s=business_economic_science&id=3047&start=1
9. Державне управління земельними ресурсами в Україні: сучасний стан та перспективи в контексті світового досвіду 16.02.2011
http://www.parlament.org.ua/index.php?action=magazine&id=9&ar_id=98&iar_id=18&as=2
10. Про реформування територіальних органів Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2016 р. № 581.
URL:
<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249286591>.
11. Стратегія удосконалення механізму управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 р. № 413 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2017-%D0%BF#n12>.